

I underlaget för beslut avseende förändring av villkoren för boendestöd saknas helt brukarföreträdares medverkan!

Föreningen Compassen uppmanar kommunfullmäktige att respektera den handlingsplan om psykisk hälsa i Västra Götaland som kommunfullmäktige ställt sig bakom och återremittera ärendet om avgift för boendestöd för att inhämta synpunkter från brukarhåll. I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd finns stöd för brukarmedverkan på individ- och verksamhetsnivå. Även i internationella överenskommelser markeras vikten av brukarmedverkan och inflytande. Lidköpings kommun har i sin genomförandeplan om arbete på lokalnivå för psykisk hälsa särskilt pekat ut delaktighet för Compassen.

När vi talar om brukarinflytande utgår vi från det inflytande och den delaktighet som patienter, brukare och anhöriga erbjuds i vården och omsorgen och av de samhällsinstanser som har i uppgift att förebygga ohälsa eller stödja dem som drabbas av psykisk sjukdom eller lever med psykiska funktionsnedsättningar. Inflytandet kan ske på olika nivåer.

Individnivå: Handlar om hur den enskilde patienten, brukaren eller hans anhöriga får möjlighet att vara delaktiga i mötet med vården eller omsorgen.

Verksamhetsnivå: Handlar om hur vården och omsorgen lyssnar på – och tar intryck av – vad olika målgrupper upplever ger kvalitet i olika verksamheter.

Systemnivå: Handlar om hur patienternas, brukarnas och de anhörigas företrädare – t.ex. Compassens representanter – bereds möjlighet att framföra sina samlade erfarenheter i dialog med beslutsfattare och medverka i analysen av olika faktaunderlag för att skapa bättre förståelse för brukarnas behov och vårdens och omsorgens resultat.

I HSL (Hälsa- och sjukvårdslagen) 16 kapitlet samverkan mellan huvudmännen, 3 § stipulerar att regionen ska ingå en överenskommelse med kommunen om ett samarbete i fråga om

1. personer med psykisk funktionsnedsättning,
2. personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar, och
3. barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa personer eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen. Lag (2019:973).

Så är inte fallet i detta beslutsärende som framställs Kommunfullmäktige. Compassen har flera allvarliga invändningar, men den viktigaste är den som hela ärendet bygger på.

Likställighetsprincipen. I förslaget till beslut likställer Social Velfärd boendestöd med hemtjänst.

Den studie Compassen refererar till genomförd av Växjö Universitet ([Boendeprojektet](#), 2014) konstaterar att boendestöd inte är samma sak som hemtjänst. Målgruppen, innehållet och framförallt sättet att ge boendestödet skiljer insatsen från hemtjänst. Merparten av de personer med psykiskt funktionshinder som beviljats boendestöd är yngre än 65 år. De har en stor del av sitt liv framför sig och det finns en potential för utveckling.

Studien pekar också på att målgruppen lever ofta i svåra sociala omständigheter och har det generellt svårt ekonomiskt. Inte bara på grund av låg inkomst utan också på grund av svårigheter att hantera och prioritera ekonomi. Skulder som uppstår till följd av sjukdom tas inte hänsyn till vid avgiftsberäkning för hemtjänst. Det är inte bara fråga om pengar, utan handlar om hela avgiftshanteringen: ifyllnad av avgiftsunderlag, väntan på beslut, oro för att inte förstå beslutet och räkningen och oro hur man skall klara ekonomin. Många saknar avgiftsutrymme (50 – 60% i förslaget) och betalar inget i slutändan men alla skall gå igenom proceduren. Tjänstemän som tillfrågats i studien anser att avgiftshanteringen inte är värt besväret. De menar att kommunens Inkomstbortfall blir litet, men de långsiktiga effekterna stora när "hindret" för att nå fram försvinner.

Ytterligare en aspekt man lyfter fram, framförallt av dem som haft ett avgiftsfritt eller låg avgift för boendestöd och sedan höjt avgiften eller infört nationell maxtaxa. Det lämnas många exempel på personer som vägrat boendestöd när det kostat pengar (Social Velfärd kalkylerar med 15 personer i förslaget). De har inte längre någon att prata med och blir mer isolerade och ensamma. Personen slutar kanske också med medicinering och den psykiatriska öppenvården får inte signaler om ohälsa i tid. En viktig länk i larmkedjan försvinner. Detta medför i sin tur konsekvenser för anhöriga, kommunen i form av dyrare insatser längre fram, förutom lidande och kränkning av den enskilde.

Compassen anser att målgruppen som alla medborgare har rätt att inom ramen för Socialtjänstlagen få bistånd för sin livsföring i form av avgiftsbefriade insatser av behandlingskaraktär. Vi anser att detta tillsammans med hur boendestödet utvecklats till idag för målgruppen tydligt motiverar att boendestödet inte bör avgiftsbeläggas.

Compassen anmodar därför Kommunfullmäktige att återremittera ärendet till Social och arbetsmarknadsnämnden med en begäran om att säkerställa att brukarperspektivet blir belyst och tas hänsyn till i förslaget i dialog med brukarförening.

Styrelsen för föreningen Compassen